

Solvej Balle

Tilavuuden
laskemisesta
IV

Suomentanut
Sanna Manninen

Kosmos

Solvej Balle

Tilavuuden
laskemisesta

IV

Suomentanut Sanna Manninen

Kosmos

Suomentaja kiittää Kordelinin säätiötä saamastaan tuesta.

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Pohjoismaiden ministerineuvosto on tukenut tämän teoksen suomentamista.

Ensimmäinen painos

Tanskankielinen alkuperäisteos

Om udregning af rumfang IV

Copyright © Solvej Balle 2022

Published by agreement with Copenhagen Literary Agency ApS,
Copenhagen

Suomenkielinen laitos © Sanna Manninen ja Kosmos 2026

ISBN 978-952-352-332-6

***KOSMOS**

Kosmos on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

Painettu EU:ssa.

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:

tuotevastuu@kosmoskirjat.fi

#1892

On vaikea tietää, missä jokin loppuu ja jokin alkaa. Tai joku. Missä on ihmisen alku tai loppu. Missä seuraava alkaa. Sitä uskoo näkevänsä kehot joiden välissä on ilmaa. Viisi ihmistä avautuvan portin takana. He olivat soittaneet ovipuhelinta takorautaportilla ja nyt he odottivat. Hieman hajallaan ja silti joukkona.

Kun lähestyimme heitä talolta, he näkivät varmasti saman kuin me: jonkinlaisen joukon. Portin suuntaan käveli neljä ihmistä joiden välissä oli ilmaa, ja nyt meitä on talossa yhdeksän. Yhdeksän ihmistä jotka kohtasivat portilla ja jotka muistavat että kohtasivat portilla. Että me kävelimme heitä kohti, tai pikemminkin juoksimme, ja että he seisoivat siellä kahden vaiheilla, jos voi sanoa olevansa kahden vaiheilla, kun on jo soittanut ovipuhelinta: Anton Janas yllään harmaa villakangastakki, jossa on keskisuuret napit, Rosalie Torpa, joka haluaa että häntä kutsutaan nimellä Rosi – paino viimeisellä tavulla –, Sonia Mirbek, joka oli soittanut ovipuhelinta ja vetäytynyt sitten lähelle Peter Hass-Teiloa, joka seisoi muutamaman askelen päässä portista ja laski kätensä Sonian olalle, kun portti alkoi aueta.

Portti alkoi aueta, koska Ralf oli painanut nappia ovipuhelimen pärähdettyä vaativasti. Kellon soidessa olimme olleet eteisessä pinoamassa pahvilaatikoita jotka olivat täynnä ruokaa. Lähimpänä seisova Ralf hätkähti, mutta sitten hän avasi oven, astui portaille ja tähyisi kohti porttia. Ensin hän näki vain pari hahmoa ja vilauksen autosta. Hän ei nähnyt kuinka monta heitä oli, mutta hän näki portin takana ihmisiä, joten

hän painoi nappia ja me kiiruhdimme ajotielle. Ensin Ralf, sitten Henry ja viimeisenä Olga ja minä. Seuraavalla hetkellä saimme tietää, että tulokkaat etsivät henkilöä nimeltä Ralf ja että he olivat jääneet marraskuun kahdeksannentoista päivän vangeiksi. Kutsuimme heidät sisään, ja kohta olimme kaikki koolla talossa. Auto siirrettiin portin sisäpuolelle. Peter ajoi, ja Ralf ohjasi hänet vanhan autotallin eteen. En oikein muista, mihin päin joukkoa Marlice Maurer oli asettunut. Varmaan hän seisoj jonkun takana, sillä näin hänet kunnolla vasta talolla. Silloin portti oli jo sulkeutunut heidän peräsään, auto oli pysäköity autotallin eteen ja ihmiset pujottelivat eteiseen pinottujen pahvilaatikoiden ohi, ja pian puhuimme kaurahiutaleista, sillä juuri niitä laatikoissa oli: kaurahiutaleita ja oreganolla maustettuja suolakeksejä.

Marlice saapui taloon viimeisenä, koska oli kumartunut sitomaan kengännauhansa, mutta sitten hänkin pujotteli eteiseen, missä hän tarkasteli hetken yläkertaan vieviä portaita ja katsahti huoneisiin. Hän pyyhki jalat mattoon ja astui peremmälle, mutta jo muutaman minuutin kuluttua hän halusi ehdottomasti riisua kengät. Hän oli nähnyt suurimman huoneen lattian, sen kuviot ja eri puulajit. Tyypillistä tämän aikakauden taloille, hän sanoi hiukan myöhemmin, kun seisoimme keskellä lattiaa sukkasillamme, sillä minäkin olin riisunut kengät, varmaankin huomaavaisuudesta lattiaa kohtaan, mutta enempää hän ei ehtinyt aikakaudesta sanoa, sillä muut parveilivat ympärillämme ja pyysivät esittelemään taloa. Luultavasti talon koko yllätti heidät, vaikka he olivatkin nähneet sen ulkoa, ja ehkä meidät puolestaan yllätti talon äkkiä vallannut levottomuus: kaikkialla kuhisi ihmisiä, jalkoja pyyhittiin mattoon, takkeja ja huiveja ripustettiin eteisen naulaan, ilmassa sinkoili ääniä ja lauseita, kysymyksiä talosta ja siitä, miten monta meitä on ja miten kauan olemme asuneet täällä. Yksi kysyi tietä kylpyhuoneeseen, toinen oli vähällä

kompastua kenkiin tai pahvilaatikkoon, kolmas siirsi pari laatikkoa sivuun ja sanoi jotain talosta, ja yhtäkkiä kukaan ei tiennyt, kenen mitkäkin kengät olivat tai kenen lause korvissa surisi.

Esittelimme heille paikkoja ja tiesimme oikein hyvin, että he muuttaisivat taloon. Oli vaikea kuvitella mitään muuta vaihtoehtoa kuin että he asuisivat täällä. Tilaa on riittävästi, ja nyt he ovat lähteneet kaupungille, sillä eilen illalla meni myöhään, istuimme juttelemassa pitkälle yöhön emmekä ehtineet hakea heidän tavaroitaan. Olimme liian väsyneitä tai olimme juoneet liikaa viiniä, jotta olisimme voineet lähteä ajamaan.

Kun tulokkaille oli esitelty alakerta sekä yläkerran huoneet, Olga keitti teetä ja haki laatikosta keksejä ja asetuimme takahuoneeseen. Kellarin he voisivat nähdä myöhemminkin, Olga sanoi, kun kävimme istumaan vanhoihin sohviin ja nojatuoleihin lähemmäs toisiamme kuin yleensä, olemmehan tottuneet loikoilemaan leveästi, nostamaan jalat sohvalle ja kääriytymään viltteihin, sillä huone saattaa olla hieman viileä, jos takassa ei ole tulta.

Nyt Ralf sytytti takkaan tulen, ja sitten istuimme yhdessä. Ilma välissämme täyttyi nimistä ja selityksistä. Kaikkialla oli lauseita, eleitä ja tarinoita, Sonia ja Peter istuivat toisella sohvalle Ralfin kanssa, ja Olga asettui tyynylle takan eteen, mistä hän heitti silloin tällöin liekkeihin halon tai pari. Välillä hän nojasi lähemmäs ja puhalsi tuleen, jos se ei näyttänyt leimahtavan kunnolla.

Minä istuin lattialla Olgan vieressä, kunnes takan edessä tuli liian kuuma ja siirryin toiselle sohvalle Henryn viereen. Muut istuivat nojatuoleissa, ainakin enimmäin aikaa, sillä varsinkin Rosi ja Marlice liikehtivät, siirtyivät ovensuuhun seisomaan,

koska siinä oli hieman viileämpää, tai liittyivät seuraan, kun joku asukkaista lähti hakemaan lisää keksejä tai keittämään teetä tai noutamaan viiniä kellarista, mutta keskeytykset olivat lyhyitä ja pian olimme taas kaikki takkahuoneessa, missä esiteltiin yhä uusia palasia yhteisestä tarinastamme. Huone täyttyi liikkeestä: aika kului kertomuksissamme, marraskuun kahdeksannestatoista päivästä muodostuvissa virroissa, kiiruhdimme päivien läpi, ja ennen pitkää oli ilta, ja siinä me istuimme, yhdeksän ihmistä takkahuoneessa, meidän äänemme ja lauseemme, kaikki mitä oli tapahtunut, kaikki yksinäiset alut ja kohtaamiset.

Aluksi ryhmiä oli kaksi: me ja vieraamme, tai talon asukkaat ja tulokkaat, mutta jossain vaiheessa, en tiedä milloin, tulokkaat eivät olleet enää vieraitamme vaan muuttuivat talon uusiksi asukkaiksi. Ehkä jo parin tunnin jälkeen. Joka tapauksessa he eivät enää tuntuneet vierailta, kun myöhään yöllä otimme esiin patjoja, vilttejä ja peittoja. Tai luultavasti saimme muistutuksen siitä, että olimme itsekin vieraita, että patjat ja sohvut joita tarjosimme yöpymispaikoiksi kuuluivat talolle, eivät oikeastaan meille. Ehkä asia on juuri niin: me olemme vieraita, ja kun saamme vieraita, käy ilmeiseksi että kaikki on lainaa, että olemme istuneet lainatuissa sohvissa ja nojatuoleissa – kädet ja jalat ovat meidän, ne kuuluvat kehoihin jotka ovat meidän, ja sitten ovat kaikki sanat ja lauseet ja kaikki eleet, joita ei koskaan oikein voi sanoa omikseen, se oli ilmeistä, sillä emme voineet olla lainaamatta toisiltamme eleitä. Tai lauseita.

Ne on aika helppo erottaa toisistaan. Sohvilla ja nojatuoleissa istuvat kehot. Kehoihin kuuluvat kasvot. Kasvoihin kuuluvat äänet. Ensin kuuntelee yhtä, sitten toista, ja aina kun kääntää katseensa jonkin äänen suuntaan, se yhdistyy kasvoihin ja kehoon, joka pitää kättä niskan takana tai nojaa

tietyllä tavalla sohvan käsinojaan. Mutta sitten huomaa, että pitää itsekin kättä niskan takana tai nojaa täsmälleen samalla tavalla, ja sitten joku toinen puhuu ja joku toinen lainaa elettä. Jalkaa koukistetaan ja se nostetaan sohvalle, kädet huitovat selityksen tahdissa, ja hieman myöhemmin joku toinen huitoo käsiään ja joku toinen nostaa jalkansa nojatuo-liin. Huoneessa on lämmin, ja joku nappaa lauseen ja käyttää sitä uudelleen, sillä vaikka äänet oppii nopeasti tuntemaan ja yhdistämään kasvoihin ja kehoihin, eleet ajelehtivat pitkin huonetta, lauseita annetaan eteenpäin ja liikkeet jatkavat matkaansa peilautumalla ja toistumalla, toisinaan vain kohotettu kulmakarva tai kuunteleva ilme siirtyy vaiivikkaa kasvoilta toisille. Yksi nousee seisomaan ja alkaa kerätä kuppeja tai laseja, ja kohta joku toinen tekee samoin, ja tällä tavalla istuimme koko illan, kuin mosaiikki, kuin kudelma, niin paljon liikkeitä, ja kaikki ne kädet ja käsivarret ja jalat, jotka lainaavat ja matkivat ja peilaavat ja suorittavat vaihtoja. Joku haukottee, sitten toinen ja kolmas, sillä kaikki ovat väsyneitä, mutta se ei merkitse mitään. Huoneeseen saatellaan yksi tarina ja sitten toinen joka muistuttaa ensimmäistä, sillä jollakulla on vastaava kokemus: yhden kertomus houkuttelee toisesta esiin tarinan, ja yhtäkkiä sitä näkee jonkin tapahtuman tai tutun paikan ihan uudessa valossa, ja koko ajan on lainahöheniä, varastettuja eleitä, tapa nostaa käsi poskelle, ystävällinen varkaus, Rosi pitelee teekuppia käsien välissä ja katsoo suoraan eteensä, ja yhtäkkiä Olgalla on sama asento, ja niin ensimmäinen ilta oli yhteen kietoutumista, piiritanssia, omalaatuinen baletti, kömpelö pantomiimi.

Oli tullut myöhä. Tarkkaavaisuus alkoi herpaantua. Olimme väsyneitä tai olimme juoneet liikaa viiniä. Ensin Rosi oli nukahtanut, sitten Olgan oli tehnyt mieli lähteä kävelylle pimeään. Me muut jäimme vielä juttelemaan, mutta liik-keemme olivat hidastuneet. Sonia nojasi Peteriin, ja Henry

venytteli sen näköisenä kuin olisi halunnut nojata johonkukaan. Keskustelu hiipui hiljalleen ja käynnistyi uudelleen vasta kun Olga palasi yövaellukseltaan.

Olga oli taas virkeä, kuulumme hänen kolistelevan keittiössä, sillä hän oli ryhtynyt järjestämään vieraillemme yösijoja. Hän oli löytänyt keittiön takaiseen huoneeseen varastoidut vanhat patjat, ja kun hän kiskoi niistä ensimmäisen viereiseen huoneeseen ja tömäytti sen lattialle, me muut lähdimme takahuoneesta hänen avukseen. Rosi oli unenpöpperöinen ja hieman hidas, mutta pian me kaikki raahasimme patjoja huoneiden läpi ja otimme esiin vilttejä ja ylimääräisiä peittoja, ja lopulta Olga löysi vanhan makuupussinsa, jonka hän väitti yhä tuoksuvan suolavedeltä ja Friiseinsaarilta.

Sanoin että he tuskin saisivat nukuttua erityisen hyvin kovilla patjoilla. Että voisimme hankkia paremmat patjat. Mutta kaikkia taisi väsyttää, tai ainakin useimpia. Itse nukahdin parin tunnin kuluttua, ja tänä aamuna heräsin ensimmäisenä, ainakin luulen niin, sillä talo oli hiljainen kun hiivin portaat alas. Ehkä muut olivat vain nukkuvinaan. Joka tapauksessa ehdin keittää kahvia, hakea eteisen laatikoista kaurahiutaleita ja kattaa talvipuutarhan pöytään kupit ja lautaset ennen kuin muut alkoivat nousta patjoilta ja sohvilta. Ja sitten istuimme yhdessä. Kaikki mahtuivat pöydän ympärille ja kaikki muistivat mitä oli tapahtunut: viisi ihmistä oli seissyt avautuvan portin takana ja neljä ihmistä oli kävellyt talolta portille – tai pikemminkin juossut.

Aamiaisen jälkeen vetäydyin huoneeseeni, koska luulin että voisin nukkua hetken, mutta tapahtumat pyörivät mielessäni: ihmiset ja eleet ja viisi uutta tarinaa, jotka punoutuvat entisten joukkoon ja jotka ovat olleet olemassa koko ajan, vaikka emme tienneetkään sitä.

Tuntuu kuin olisimme kulkeneet kukin omalla polullamme samassa metsässä. Eksyimme jokainen tahollamme, mutta emme eksyneet yksin, sillä poluilla käveli muitakin, ja sitten löysimme aukiolle ja näimme, että sekä metsä että aukio ovat meille yhteiset. Sitä kuvittelee että kaikki alkaa kohtaamisesta, mutta tarinamme olivat jo punoutuneet yhteen.

Muut ovat kaupungilla, kuulin kummankin auton ajavan pois, uudet asukkaat lähtivät hakemaan tavaroitaan, ja Ralf ja Henry aikovat tuoda Ralfin asunnolta lisää lautasia sekä kattilat, jotka hän yhtäkkiä muisti vieneensä ullakolle.

Olga on tainnut herätä. Hän ei tullut alas aamiaiselle, ja kuulin juuri askelia käytävältä. Voi olla että muut ovat palanneet, mutta en usko että ovat. Nyt kuulen ne taas, käytävällä on vain yksi ihminen. Kuulen yhden ihmisen joka kävelee paljain jaloin.

#1895

Kun tulokkaat ilmaantuivat portin taakse, luulimme tietenkin että he olivat tunteneet toisensa pitkään, mutta eivät he olleet. Tai siis Marlice ja Rosi olivat. He tapasivat puistossa Amsterdamissa jo parinsadan päivän jälkeen. Päivänä #236, Marlice kertoi eilen illalla, kun istuimme jälleen kerran takahuoneessa kertomassa päivistämme. He tapasivat toisensa, kun me muut vielä luulimme olevamme yksin.

Anton Janasin he tapasivat paljon myöhemmin. He tapasivat Puolassa, ja sen jälkeen he lähtivät kolmestaan Berliiniin. Juuri Berliinissä he olivat nähneet yhden meidän julisteistamme. Siksi he olivat tulleet tänne. Eivät kylläkään heti, sillä vaikka he olivatkin nähneet julisteen, kului aikaa ennen kuin

he tajusivat että jokin oli hassusti. Julisteessa luki suurin kirjaimin Ralf Kern ja kahdeksastoista marraskuuta. Siinä luki Bremen ja Henselstraße. He kiinnostivat huomiota hieman kryptiseen sanamuotoon ja isoihin kirjaimiin, mutta muuten juliste oli vain yksi monien joukossa, ja he alkoivat ihmetellä asiaa vasta nähtyään samaiseen Ralf Kerniin liittyviä ilmoituksia aseman lipputoimiston luona. Eivät niinkään etsintäkuulutuksen vuoksi, sehän olikin vain tavallinen paperiarkki, jossa oli valokuva, lyhyt teksti ja pari puhelinnumeroa, vaan sen vuoksi, että ilmoitus siirtyi eri paikkaan päivästä toiseen, aivan kuin päivissä olisi eroja. Yhtenä päivänä Anton näki ilmoituksen lasiseinällä lipputoimiston lähellä, muutamaa päivää myöhemmin hän ja Rosi ohittivat samankaltaisen ilmoituksen, jossa luki *18. marraskuuta* ja *kadonnut* ja *Ralf Kern*, mutta sillä kertaa se oli kiinnitetty läheiseen pylvääseen. Rosi huomautti nähneensä saman ilmoituksen ihan toisessa paikassa, ja sitten he muistivat julisteen, joka oli ollut pitkään samalla seinällä kuin konsertteja, näyttelyitä ja muita tapahtumia mainostavat lehtiset, ja totesivat että etsintäkuulutetun täytyi olla sama Ralf K. Seuraavan kerran kun Rosi näki lipputoimiston lähelle lasiseinään kiinnitetyn paperilapun, hän irrotti sen ja taitteli taskuunsa, missä se oli kunnes katosi itsestään, luultavasti heti seuraavana yönä, joka tapauksessa lappu oli poissa kun hän taas muisti sen, ja he lykkäsivät kysymystä myöhemmäs. Eihän ollut mitenkään erityisen kiinnostavaa, että joku mies oli kadonnut juuri marraskuun kahdeksanteentoista, Marlice sanoi Ralfille kuin pyytääkseen anteeksi, etteivät he olleet heti ryhtyneet etsimään häntä. Luulen että Marlice oli heistä vähiten kiinnostunut kadonneesta Ralf Kernistä. Ainakin aluksi.

Myöhemmin kun erikoiset ilmoitukset olivat tulleet taas puheeksi, he päättivät tehdä asialle jotain, mutta silloin lipputoimiston lähellä ei näkynyt enää etsintäkuulutuksia, ja kun

he kysyivät asiasta ensin yhdeltä ja myöhemmin toiselta lipuluukulta, kukaan ei tiennyt ilmoituksista mitään. Mies oli varmaan löytynyt, Rosi sanoi mutta tajusi sitten, ettei se ollut mahdollista. Jos mies oli ollut kadoksissa kahdeksannentoista päivän aamulla, hänen täytyi olla kadoksissa myös seuraavan kerran kun tuli kahdeksastoista päivä. Myös siinä tapauksessa, että hänet oli löydetty päivän kuluessa. Paitsi jos jokin oli hassusti.

Sen että jokin oli hassusti, toisin sanoen että sekä tuo mies että ne jotka häntä etsivät olivat varmasti juuttuneet kahdeksanteentoista päivään aivan kuten he itsekin, he olivat tietenkin jo aavistaneet, mutta kun he vihdoinkin ryhtyivät tutkimaan asiaa, jäljellä oli enää iso juliste. Se oli edelleen seinällä, johon Henry oli sen kiinnittänyt Berliinin-reissullaan.

Rosi, Marlice ja Anton olivat ruvenneet miettimään, pitäisikö heidän lähteä Bremeniin etsimään Ralfia, kun Anton oli yllättäen huomannut aseman toisessa päässä uuden julisteen ja väittänyt, että se oli viety sinne äskettäin. Tietenkin se oli ollut paikallaan koko ajan, ainakin Henry väitti ripustaneensa Berliinin asemalle kaksi julistetta. Se oli vain jäänyt Antonilta huomaamatta, vaikka hän ei suostunutkaan myöntämään sitä.

Joka tapauksessa julisteisiin ja kadonneisiin etsintäkuulutuksiin liittyvä mysteeri vaikutti osaltaan siihen, että he kiinnostuivat kyseisestä Ralf K:sta. Enää ei kuitenkaan tapahtunut mitään. Kaksi julistetta, ei muutosta, ei selitystä. Kaikki kolme vakuutuivat entisestään siitä, että marraskuun kahdeksannessatoista päivässä oli heidän lisäksi muitakin ihmisiä, mutta mystisen Ralf K:n etsiminen tuntui siltä kuin olisi yrittänyt löytää mielikuvitushahmon, kuin olisi metsästänyt merihirviötä tai joulupukkia tai hirmuista lumimiestä,

Anton sanoi, ja seuraavina päivinä he tekivät usein asiaa Berliinin Hauptbahnhofille vain todetakseen, ettei mitään muutoksia edelleenkään näkynyt. Lopulta he olivat lähteneet Bremeniin ainoina johtolankoinaan Henselstraße ja Ralfin nimi.

Istuimme taas takkahuoneessa nauttimassa viiniä ja oreganon makuisia suolakeksejä. Tunnelma oli hilpeä, ja juttelimme jälleen kerran siitä, miten olimme päätyneet Bremeniin. Ensimmäisinä päivinä olimme saaneet lyhyet versiot, pieniä katkelmia tapahtumista, monenmoisia tietoja, joita oli mahdoton pitää järjestyksessä, mutta ne olivatkin vain variaatioita samasta teemasta: mistä olimme kotoisin, missä olimme olleet kun huomasimme päivän toistumisen, miten olimme totutelleet elämään marraskuun kahdeksannessatoista päivässä, milloin ja millä tavalla olimme tavanneet toisemme. Pieniä paloja kertomukseen, joka aina päättyi samaan paikkaan: tämän talon takorautaportille. Aivan kuin kaikki olisi johtanut kohtaamiseen, jossa oli neljä yhdellä puolella ja viisi toisella.

Aloimme päästä selvyYTEEN siitä, miten liikkeemme marraskuun kahdeksannessatoista päivässä liittyivät yhteen, eikä ollut erityisen vaikea selittää, mitä Berliinin asemalla oli tapahtunut. Lipputoimiston seinään ei ollut enää ilmestynyt etsintäkuulutuksia, koska Ralf oli palannut, ja samasta syystä emme tietenkään olleet enää pyytäneet asemien henkilökuntaa levittämään ilmoituksiamme. Ja kun tulokkaat viimein olivat päättäneet tutkia asiaa tarkemmin ja lähteä Bremeniin, me olimme jo aikoja sitten muuttaneet pois Ralfin asunnosta.

Kun he saapuivat Henselstraßen asunnolle, siellä ei tietenkään ollut ketään kotona. Silti he tunsivat onnistuneensa tehtävässään, sillä kävellessään katua edestakaisin he äkkäsivät

ovipuhelimessa Ralfin nimen, ja se oli kuin olisi löytänyt joulupukin kotioven nimikyltteineen päivineen. Joulupukki ei kuitenkaan avannut ovea. He soittivat kelloa, mutta mitään ei tapahtunut.

Tämän kuullessaan Ralf nauroi. Henry yhtyi nauruun, ja nauroimme vielä ylimääräisen kerran kahden julisteen mysteerille: sille että väärinkäsitys oli ollut ratkaiseva yksityiskohta, joka oli saanut heidät lähtemään Bremeniin, sillä Berliinissä käydessään Henry oli ripustanut nuo kaksi julistetta ja sijoittanut lisäksi pari julistetta valituille maanalaisen asemille, sitten hän oli yöpynyt hotellissa Hauptbahnhofin lähellä, ja seuraavana aamuna hän oli varmistanut, että julistheet olivat yhä paikoillaan aseman kummassakin päässä.

Marlice lisäsi viimeiset yksityiskohdat kertomukseen Ralfin asunnosta. He olivat soittaneet ovipuhelinta vielä pari kertaa ja odottaneet vastausta. Ei vieläkään mitään. He palasivat takaisin toistuvasti samana päivänä ja uudelleen seuraavana päivänä, mutta kukaan ei ollut kotona. Illalla kun ikkunoista näkyi valoa, he juttelivat sekä seinänaapurin että alakerran naapurin kanssa, mutta kukaan ei tiennyt Ralf Kernistä juuri mitään, eikä hänen ikkunoistaan näkynyt koskaan valoa.

Parin päivän jälkeen he olivat muuttaneet vastapäiseen taloon, jonka toisessa kerroksessa oli tyhjä asunto vinosti Ralfin alaovea vastapäätä. Olohuoneen ikkunoista näki Ralfin asunnon, tai ainakin sieltä näki mitä kadulla hänen alaovensa edessä tapahtui. He totesivat, ettei Ralfin ikkunoista näkynyt valoa sen enempää aamulla kuin illallakaan, ja kerran kun joku muista asukkaista tuli ulos, he onnistuivat livahtamaan rappuun. Asuntoon kuuluva postilaatikko oli täynnä mainoksia, mutta siellä oli myös kirje, jonka sai helposti keploteltua pois, ja kirjeessä oli oveen sopiva avain.

Asunto oli ilmiselvästi tyhjillään, vaikka olohuoneeseen oli-kin jätetty muutama huonekalu ja keittiöön likaisia astioita ja pizzalaatikko.

Nyt kun he kerran olivat tulleet Bremeniin ja asettuneet niin lähelle tuntematonta Ralf KERNIÄ, tai ainakin lähelle hänen asuntoaan, he halusivat tietenkin löytää hänet. Ison osan ajasta he pitivät silmällä taloa – vastapäisestä asunnosta, kadulta ja kadunkulman kahvilasta käsin – ja eräänä päivänä talon eteen pysähtyi tuntematon auto. Siinä tulivat Sonia ja Peter. Rosi seisoi vastapäisen asunnon ikkunassa, ja kun Ralf KERNIN alaoven eteen pysähtyi yhtäkkiä auto, hän säntäsi portaat alas kadulle. Hän heilutteli käsiään tulokkaille, juoksi kadun yli ja kysyi kuljettajalta, oliko hänen nimensä Ralf.

Peter oli kieltänyt olevansa Ralf ja esitellyt itsensä ja Sonian, minkä jälkeen Rosi oli kysynyt, oliko heillä ongelma marraskuun kahdeksannentoista päivän kanssa. Oli heillä. Sama ongelma kuin meillä, Marlice lisäsi. Ja meillä, selvästikin, sanoi Olga, joka ei ollut muuten puhunut juuri mitään. Olga oli noussut seisomaan – luultavasti koska halusi lähteä kävelyille – ja seisoi ovensuussa Sonian ja Peterin kertoessa miten he olivat päätyneet Bremeniin. He olivat nähneet julisteen – omien sanojensa mukaan Hampurissa, mutta mielestäni emme olleet vieneet julisteita Hampuriin, ehkä he tarkoittivat Hannoveria – varmasti yhden niistä julisteista, joissa oli kuvankäsittelyohjelmalla muokattu valokuva meistä kolmesta Ralfin alaovella HENSELSTRAßELLA. Joka tapauksessa julisteessa näkyi selvästi talon numero, ja ihmeteltyään julistetta ja viitasta marraskuun kahdeksanteentoista päivään he olivat päättäneet tutkia asiaa. Sonia oli kirjoittanut muistiin julisteeseen merkityt vähät tiedot, sitten hän ja Peter olivat lähteneet Bremeniin ja löytäneet vaikeuksista kadun ja talon – ja ajaneet suoraan Rosalie TORPAN näkökenttään.

Seuraavina päivinä ei ollut tapahtunut juuri mitään. Peter ja Sonia olivat muuttaneet asuntoon, viisikko oli tutustunut toisiinsa ja päätynyt yksimielisyyteen siitä, että Ralf Kern oli löydettävä. He olivat järjestäneet vahtivuorot ja sopineet pitävnsä taloa silmällä vuoron perään kaksi tuntia kerrallaan, päivin ja öin, ja sitten Henry oli yhtäkkiä saapunut: talon eteen oli pysähtynyt auto, jota he eivät olleet ennen nähneet.

Marlicen vahtivuoro oli juuri päättynyt ja Rosin alkanut, kun Rosi näki ikkunasta miten tien varteen pysähtyi tuntematon auto täynnä pahvilaatikoita. Rosi kutsui Marlicea ja soitti Peterille ja Sonialle, jotka olivat lähteneet ostamaan ruokaa mutta olivat onneksi jo kulman takana tulossa, ja sillä välin kuljettaja, toisin sanoen Henry, nousi autosta ja meni avaimella Ralf Kernin porraskäytävään. Marlice kiiruhti kadulle takki käsivarrella ja kengät kädessä. Hän soitti kiireesti Antonille, ja pian sen jälkeen, ennen kuin hän ehti panna kengät jalkaan, hän näki miten tuntemattoman auton kuljettaja avasi matkustajan puolen oven, laski istuimelle pyykkikorin, kiersi auton ja istuutui ratin taakse. Lähes samaan aikaan Sonia ja Peter juoksivat edemmäs kadun varteen pysäköidylle autolleen. Yhtäkkiä Marlice ei osannut päättää, huikatako tuntemattomalle miehelle vai ei, joten hän kiiruhti Peterin ja Sonian luo perässään Rosi, joka oli juossut portaat alas. Samalla hetkellä kun Henry istuutui autoon ja lähti ajamaan Henselstraßea, Marlice ja Rosi syöksyivät peräjälkeen Peterin auton takapenkille. Marlicella oli kengät kädessä, takki käsivarrella ja langan päässä Anton, joka oli muutaman kadun päässä matkalla kotiin, koska hänellä oli vahtivuoro Rosin jälkeen.

Henry ei ollut huomannut mitään. Toki hän oli nähnyt, että vähän matkan päässä hänen takanaan auto pysähtyi keskelle raitiotietä ottamaan kyytiin matkustajan, ja ajatellut, että se oli järjetön riski, koska seuraava raitiovaunu saattoi tulla

koska tahansa, mutta muuten hän ei ollut kiinnittänyt huomiota seuraajiinsa. Sitä paitsi hänellä oli käytössä vain sivupeilit, sillä auton takaosa oli täynnä keksejä ja kaurahiutaleita sisältäviä laatikoita, eikä taustapeilistä näkynyt yhtään mitään.

Rauhallisesti ja useita autoja välissään he olivat ajaneet kaupungin läpi kohti esikaupunkeja, kunnes Henry oli yhtäkkiä näyttänyt suuntavilkkuja, kääntynyt tien yli ja pysähtynyt ison takorautaportin eteen. Hän oli noussut autosta, soittanut ovipuhelinta ja ajanut avautuneesta portista sisään huomaamatta seuraajiaan, jotka olivat pysähtyneet vähän matkan päähän nähtyään hänen hidastavan ja näyttävän suuntavilkkuja.

Siinä vaiheessa tiesimme, että meitä oli marraskuun kahdeksannessatoista päivässä ainakin kuusi, Peter sanoi. Todennäköisesti enemmän, Marlice sanoi. Hän oli koko ajan ollut varma, että mies jota he seurasivat kaupungin läpi ei ollut Ralf Kern. Kuljettaja ei näyttänyt samalta kuin mies hänen Berliinissä näkemänsä julisteen valokuvassa.

Kun Henry, joka tosiaankaan ei ollut Ralf, oli kadonnut portin taakse, hänen seuraajansa ajoivat talon ohi, mutta he eivät nähneet juuri mitään, sillä muuri ja puut peittivät näkymän talolle. He kääntyivät, ajoivat takaisin ja pysähtyivät portin eteen. Punnittuaan hetken pitäisikö heidän ajaa pois he nousivat autosta, ja lyhyen empimisen jälkeen Sonia soitti ovipuhelinta – ja loput tiedättekin, Marlice sanoi.

Ralf sanoi, että olimme olleet varmoja siitä ettemme olleet yksin. Ainakin hän oli ollut. Sillä jos marraskuun päivään olimme juuttuneet vain me neljä, olisi ollut liian outoa että olimme tavanneet. Meitä oli kovin vähän suuressa joukossa.

Marlice kertoi, että he olivat ajatelleet samoin. Tai siis silloin kun hän ja Rosi olivat tavanneet, he olivat pitkään usko-
neet olevansa kahden. Joutuneensa jonkin paikallisen häi-
riön uhreiksi. Samantapaisen kuin mikropurkaus, Rosi sanoi.
Se on äkillinen sääilmiö, niin voimakas syöksyvirtaus, että
se saattaa paiskata lentokoneita pois kurssistaan tai heittää
autoja ilmaan. Eräänlainen ajan mikropurkaus, Rosi sanoi.
Loikka tai äkillinen pyörre tai jonkinlainen paikallinen aika-
tornado. Miksi sitä sitten halusikaan kutsua. Jos säässä tapah-
tuu sellaista, miksei ajassakin voisi, hän väitti. Vasta kun
he Puolassa matkustaessaan tapasivat Antonin, he alkoivat
uskoa, että marraskuun kahdeksanteentoista päivään oli voi-
nut jäädä muitakin ihmisiä. Sillä jos sama mahdoton seisaus
saattoi tapahtua keskellä Amsterdamia ja pikkukaupungissa
Etelä-Puolassa, se saattoi kai tapahtua monessa muussakin
paikassa.

Nyt tiesimme, että sama oli tapahtunut ainakin yhdeksän
kertaa ja vähintään kahdeksassa eri paikassa. Yhdeksän
ihmistä oli kukin erikseen joutunut yksin keskelle katastrofia.
Yksin järkytyksen kanssa. Mikäli katastrofia ylipäättään saat-
toi sanoa katastrofiksi, jos kukaan ei ollut kuollut eikä louk-
kaantunut, Marlice sanoi.

Marlicesta ja Rosista näkee, että he ovat olleet pitkään
yhdessä. He ovat monta kertaa käyttäneet sanoja, jotka ovat
joutuneet selittämään meille muille. He olivat kutsuneet
tapahtumaa nimellä *anastrofi*. Tai Marlice oli, ja sitten Rosi oli
omaksunut sanan. Samoin Anton sen jälkeen kun he olivat
tavanneet hänet. Eihän ollut kyse katastrofista, ainoastaan
käänteestä, ja juuri sitä anastrofi tarkoitti. Maailmanloppu
ei ollut tullut, heidät oli vain palautettu samaan päivään. Ei
ollut mitään tragediaa, ei ollut kaatuneita eikä kuolleita.

Marlice oli opiskellut kreikkaa ja arkeologiaa, Rosi sanoi, kun Ralf pyysi selittämään käsitettä tarkemmin, mutta Marlice sanoi heti, että oli lopettanut opinnot aikoja sitten, kauan ennen kuin hänen päivänsä pysähtyi. Ralfin mielestä sana oli merkillinen – tarpeeton konstruktio. Ralf ei myöskään ole koskaan pitänyt aiheellisena kutsua sadan päivän jaksoa nimellä *centium*, kuten minä ja Henry edelleen toisi-naan teemme, kun on tarpeen ottaa ajassa pitkiä askelia. Sen sijaan Ralf oli tietenkin jo tulokkaiden ensimmäisenä iltana sekä maininnut nimeltä että kuvaillut *BeDaZy*-projektinsa, eikä kukaan näyttänyt pitävän erityisen kummallisena sen enempää nimeä kuin hänen ajatustaan, että oli mahdollista rakentaa järjestelmä generoimaan parempi päivä. Ajattelin kaikkia käsitteitä, joita Ralf oli käyttänyt kertoessaan meille projektista silloin kun tapasimme hänen asunnollaan. Olivatko nekin tarpeettomia tai konstruktioita tai kumpaakin? Ehkä hän on sitä mieltä, että hänen käsitteensä osoittavat eteenpäin eivätkä taaksepäin ja että kekseliäässä uudissanassa on enemmän järkeä kuin menneisyyden konstruktioissa.

Marlicen opinnoista kuullessani olin pannut merkille myös vaimean huokauksen, ja kun aloin kysellä niistä, Ralf vilkaisi minua kuin varmistaakseen, etten veisi keskustelua hakoteille. Hänen mielestään meidän tilanteessamme ei erityisesti tarvita ihmisiä, jotka ovat kiinnostuneita kuolleista, ja hän ilahtui silmin nähden, kun Sonia ensimmäisenä iltana kertoi olevansa lääkäri. Sonia oli ollut töissä ensiapuasemalla silloin kun hänen aikansa pysähtyi, emmekä Olga ja minä voineet olla hymyilemättä nähdessämme, miten Ralf alkoi spontaanisti nyökytellä Sonian puheille – useita peräkkäisiä nyökkäyksiä hieman kumarassa asennossa, niin että olkapääät nyökyttelivät mukana – kuin kuiskaaaja teatterissa tai opettaja tentissä, kun oppilas on vastaamaisillaan vaikeaan kysymyk-

seen opettajaa tyydyttävällä tavalla ja häntä täytyy rohkaista nyökkäyksin valitsemaan oikeat sanat.

Sonia on meistä ainoa, joka on saapunut marraskuun kahdeksanteentoista päivään hieman dramaattisissa merkeissä. Seitsemännentoista päivän iltana hänellä oli ollut iltavuoro ensiapuasemalla. Ilta oli ollut kiireinen, ja jossain vaiheessa hänen piti ommella erään potilaan leukaan tullut haava, joka olikin varsin ikävän näköinen, hän sanoi. Hän antoi paikallisuudutuksen ja odotti hetken, mutta kiireen vuoksi hän kysyi potilaalta, voisiko yrittää ommella haavan saman tien, vaikka puudutus ei ehkä vielä kunnolla vaikuttanut ja ompeleminen saattaisi hiukan kirpaista. Potilas nyökkäsi, ja Sonia alkoi tikata haavaa, kuten hän sanoi. Työn puolivälissä leuka oli puutunut kokonaan, ja kun Sonia sitoi viimeistä solmua, huoneeseen ryntäsi kaksi raskaasti aseistautunutta poliisia, jotka ilmoittivat että potilas oli etsintäkuulutettu murhasta. Miestä oli etsitty pitkään, ja hän oli löytynyt aivan tavallisen liikenneonnettomuuden ansiosta. Mies ei ollut loukkaantunut niin pahasti kuin oli luultu – haava leuassa, venähtänyt käsi ja muutama murtunut kylkiluu – mutta yksi onnettomuuspaikalle saapuneista poliiseista oli tunnistanut miehen ja kutsunut partion, sitten partio oli seurannut ambulanssia, ja nyt pako oli päättynyt. Onneksi Sonia oli melkein valmis, muuten hän olisi joutunut ompelemaan haavan murhaajan ja kahden raskaasti aseistautuneen poliisin välissä.

Ilta oli siinä vaiheessa jo pitkällä. Sonian vuoro päättyi keskiyöllä, ja hän sai kollegalta kyydin kotiin. Aamulla hän heräsi kahdeksanteentoista päivään, eikä sinä päivänä tapahtunut mitään erityistä, vaikkakin hän oli yhä hieman järkyttynyt edellisen illan tapahtumista. Hänellä oli taas iltavuoro, nyt töissä oli rauhallista, mutta hänellä oli jotenkin tasapainoton olo. Kun hän seuraavana aamuna heräsi tarkkaan

kopioon kahdeksannestatoista päivästä, hän oli varma että seitsemännentoista päivän tapahtumat olivat heilauttaneet hänet pois kurssistaan.

Marlicen päivä oli ollut toisenlainen. Hän ei kokenut, että mikään ulkopuolinen asia olisi järkyttänyt hänen tasapainoaan, vaikka hänkin oli toiminut sairaala-alalla, kuten hän sanoi. Hän oli ollut töissä sairaalapesulassa Amsterdamin laitamilla, ja marraskuun kahdeksantenatoista hän oli saanut potkut, koska oli vienyt sairaalapaidan mukanaan kotiin. Itse asiassa hän oli vienyt yhden paidan jo muutamaa päivää aiemmin, ja siinä oli ollut niin mukava nukkua, että hän oli yrittänyt viedä toisenkin. Toisen paidan kohdalla hän oli jäänyt kiinni. Hän oli ajatellut, että varkaus oli lähettänyt hänet marraskuun silmukkaan. Se ettei hän ollut tyytynyt yhteen paitaan.

Marlice oli tavannut Rosin puistossa Amsterdamissa. Rosi oli työskennellyt au pairina hollantilaisessa perheessä, ja hän oli juuri saattanut perheen kaksi lasta kouluun, kun hän huomasi virheen. Aamut olivat aina jokseenkin samanlaisia, ja hänen toinen marraskuun kahdeksastoista päivänsä oli alkanut samalla tavalla kuin muutkin aamut. Perheen vanhemmat olivat lähteneet töihin, Rosi oli vienyt lapset kouluun, ja jos tässä aamussa jotain erilaista oli niin se, että hän oli kerrankin päässyt lähtemään hyvissä ajoin. Varmasti siksi hän ei ollut huomannut, että päivä toistui samanlaisena. Hän huomasi sen vasta kun hän tapansa mukaan istui hetkeksi puistonpenkille vietyään lapset kouluun. Penkiltä hän näki, miten koira karkasi omistajaltaan ja hyökkäsi toisen koiran kimppuun. Sama oli tapahtunut edellisenä päivänä, ja äikäisen koiran omistaja oli ollut kauhuissaan. Niin ei ollut koskaan ennen käynyt, nainen sanoi hyökkäyksen kohteeksi joutuneen koiran omistajalle – mikä oli saattanut olla totta

Tara Selter on yhä jumissa marraskuun 18. päivässä, mutta hän ei enää odota palaavansa 17. päivään tai heräävänsä marraskuun 19. päivään. Hän on yrittänyt tuoda vuodenajat takaisin elämäänsä matkustamalla pohjoiseen ja etelään ja onnistunut löytämään muita ajan virrasta pudonneita, joiden kanssa on nyt asettunut suureen taloon Bremenissä. Joukko kasvaa kasvamistaan, ja Taran menneisyys palaa yllättäen kummittelemaan.

Solvej Ballen palkittu ja ylistetty *Tilavuuden laskemisesta* -septologian neljäs osa jatkaa tarinaa, jossa Tara Selter yrittää ymmärtää ajankulussa tapahtunutta virhettä.

KL 84.2 ISBN 978-952-352-332-6
Kansi: Anna-Mari Tenhunen